

Hírlevél 2008/5.

- MEGJELENT A DRUGNET EUROPE 62. SZÁMA
- SIKERTÖRTÉNETEK A FÓKUSZPONTOK KOMMUNIKÁCIÓJÁRÓL
- BEST PRACTICE PORTAL – A BEVÁLT GYAKORLATOK PORTÁLJA
- ÚJ EMCDDA KIADVÁNY – A VISSZAÉLÉSSZERŰ SZERHASZNÁLAT MEGELŐZÉSE
- TDI ADATOK MINŐSÉGI KRITÉRIUMAI
- DROG ÉS EPIDEMIOLOGIA

Megjelent a Drugnet Europe 62. száma

A Drugnet Europe, az EMCDDA Hírlevelének legújabb száma az elmúlt negyedév eseményeiről tájékoztat, témái között szerepel: a GBL fogyasztás emelkedése; az idősödő populáció drogfogyasztása; a kábítószerrel összefüggő halálozás, és a fertőző betegségek terjedésének matematikai modellezése; az on-line kutatási regiszter bevezetése; több szakértői találkozó bemutatása; valamint a Bevált gyakorlatok portáljának bevezetése, melyet jelen Hírlevelünkben is részletesen tárgyalunk.

A kiadvány elérhető on-line a fenti képre kattintva, vagy letölthető pdf formátumban az alábbi címről:

<http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?nnodeid=411> ■

Sikertörténetek a fókuszpontok kommunikációjáról

Az EMCDDA Hírlevele beszámol a tagállamok fókuszpontjainak február végén rendezett akadémiájáról, mely a kábítószer-probléma médiában való megjelenését állította középpontjába. A Hírlevél röviden ismertet három nemzeti „sikertörténetet”, melyek között megemlíti a magyar DroG Fókuszpont és a Patika Magazin a túcsere-programok elméleti és gyakorlati hátterét bemutató cikksorozatát.

A konferencián elismerően szóltak a kezdeményezésről; jó példának, követendő gyakorlatnak állították be a többi tagállam számára is.

Az ez idáig elkészült négy írás elérhető a Patika Magazin honlapján, további három írás megjelenés alatt:

http://www.patikamagazin.hu/index.php?rovat=50_0_0 ■

Bevált gyakorlatok portálja

2007 szeptemberében Hírlevelünkben beszámoltunk arról, hogy az EMCDDA aktívabb szerepet kíván betölteni a bevált gyakorlatok (best practices) terjesztésében a kábítószerügy területén, hozzájárulva ezzel az EU drogstratégiájának cselekvési tervében (2005-2008) megfogalmazott hetedik célkitűzéshez: „a kábítószerkereslet-csökkentő programok minőségének, értékelésének, az azokhoz való hozzáférésnek, és az értékelt bevált gyakorlatok hatékony terjesztésének javítása”. Az EMCDDA új küldetésnyilatkozata (2007) is kiemelkedő fontosságúnak tartja a „kábítószerfogyasztással összefüggő problémákra adott válaszok monitorozását; az információnyújtást a tagállamokban alkalmazott bevált gyakorlatokról, valamint ezen gyakorlatok cseréjének elősegítését a tagállamok között.”

A portál elérhetősége: <http://www.emcdda.europa.eu/themes/best-practice>

A fenti célkitűzések teljesítése érdekében az EMCDDA létrehozta az ún. „Best practice portal-t” (bevált gyakorlatok portálja). Az oldal főként a szakemberek, döntéshozók és kutatók igényeit igyekszik kielégíteni, a beavatkozások minőségének fejlesztéséhez szükséges eszközök és standardok kínálatával, illetve az európai gyakorlati munka értékelésének bemutatásával. A portál négy fő részre tagolódik:

1. A hatásosság bizonyítása

Az általános bevezetőben bemutatásra kerülnek a kutatások különböző szintjei (elsődleges szint: randomizált kontrollált vizsgálatok, kontrollált vizsgálatok; másodlagos szint: szisztematikus irodalmi áttekintések, meta-analízisek; harmadlagos szint: irodalmi áttekintések áttekintései), ezen kutatások korlátai, valamint a lehetséges információforrások. Az általános bevezető mellett, az aloldal átfogó és részletes áttekintést ad az általános prevenció hatékonyságáról rendelkezésre álló ismeretekről, külön összefoglalva az egyes színterekkel (iskola, közösség, család, média) kapcsolatos eredményeket.

2. A gyakorlat értékelésének eszközei

Ez az aloldal a kábítószer-kereslet csökkentését célzó intézkedések értékeléséhez kidolgozott – az EMCDDA gondozásában megjelent – különböző útmutatók és kézikönyvek gyűjteményét tartalmazza, a következő területeken: prevenció, kezelés-ellátás és ártalomcsökkentés. (A prevenció beavatkozások értékelésének kézikönyve már elérhető magyar nyelven, a kezelés értékelésének útmutatója pedig hamarosan megjelenik magyarul is).

3. A gyakorlati munka során használt minőségi standardok és útmutatók

Az oldal az Európai Unió tagállamaiban a gyakorlati munka során alkalmazott minőségi standardokról és útmutatókról nyújt áttekintést. Részletes információt egyelőre csak a prevenció területéről tartalmaz, de a jövőben bővülni fog a kezelési, ártalomcsökkentési és rehabilitációs standardokkal is. Jelenleg 10 európai ország minőségi előírásait/útmutatóit tartalmazza.

4. Példák az értékelt beavatkozásokra (EDDRA)

A portál fejlesztésével egy időben sor került az EDDRA adatbázis átalakítására, fejlesztésére. Az adatbázis új külsőt és jól áttekinthető kereső felületet kapott, valamint az egyes programokat minőségi értékeléssel látták el.

Az adatbázisban a következő típusú programok találhatóak:

- Prevenció (általános; célzott; javallott; környezeti stratégiák)
- Kezelés/ellátás (gyógyszermentes kezelés; gyógyszeres kezelés; elvonó kezelés)
- Társadalmi reintegráció (oktatás, képzés; foglalkoztatás; lakáskérdés)
- Beavatkozások a büntetés-végrehajtás területén (a fogvatartott droghasználók segítése, büntetőeljárás alternatívái)

A minőségi értékelés kritériumai elsősorban a program végrehajtására, a logikai modellen alapuló kutatási elrendezésre, és az adatgyűjtésre koncentrálnak. Ezek alapján az EMCDDA a programok minőségének 3 szintjét határozta meg. Minden program, mely megfelel az adatbázisba kerülés feltételeinek, 1-es szintű. A 2-es, illetve 3-as szintű programoknak a logikai modell, az értékelés és a végrehajtással kapcsolatos információk alapján képzett pontrendszerben legalább 12 (2-es szintű, „ígéretes programok”), vagy 28 (3-as szintű „legmagasabb szintű programok”) pontot kell elérnie a maximális 39-ből¹.

Az adatbázisba kerülés feltételei:

- a projektet értékelték;
- az elméleti háttér/feltételezéseit világosan kapcsolódnak a célokhoz;
- az egyértelmű evaluációs indikátorok kapcsolódnak a célokhoz és a kiinduló állapothoz;
- tartalmazza az evaluációs kutatási elrendezés egyértelmű leírását;
- a projekt legalább egy éve fut.

Az oldal a fentiekén túl egy átfogó szöveget is tartalmaz, mely a portálon használt legfontosabb kifejezések leírását tartalmazza, valamint további linkek is találhatóak az egyes témákhoz.

Minőségi standardok: A minőségi standardok általánosan elfogadott alapelvek, vagy szabályok a beavatkozások legjobb/legmegfelelőbb végrehajtásához. Gyakran a minőségbiztosítás strukturális (formai) szempontjaira utalnak, mint például a környezet, vagy a munkatársak jellemzői. Ezen kívül azonban a beavatkozás lefolyásával kapcsolatos szempontokat is figyelembe vehetnek, mint például: a tartalom helyessége, a beavatkozás folyamata, vagy az értékelési folyamatok.

Útmutatók: Az útmutatók szisztematikusan kidolgozott megállapítások, melyek célja a gyakorlati szakemberek és a kliensekkel kapcsolatos döntések támogatása a megfelelő beavatkozásokkal kapcsolatosan, adott körülmények között. Az útmutatók általában a beavatkozás végrehajtása során követendő lépéseket, vagy ajánlásokat tartalmaznak. Az útmutatók tartalma legtöbb esetben a rendelkezésre álló kutatási bizonyítékokon alapul.

A gyakorlatban a standardokat és útmutatókat nem mindig különböztetik meg egyértelműen: az útmutatók is tartalmazhatnak standardokat és fordítva. ■

¹ A pontozást lásd: <http://www.emcdda.europa.eu/themes/best-practice/examples/quality-levels>

Új EMCDDA kiadvány

A visszaélészerű szerhasználat megelőzése

Az EMCDDA Insights kiadványsorozatának legújabb kötete a *Visszaélészerű szerhasználat megelőzése* a bevált gyakorlatokról nyújt információt a drogprevenció területén, európai, regionális és helyi szinten. A kiadvány egy német tanulmány fordítása, melyet a kölni székhelyű Federal Centre for Health Education munkatársai készítettek. A szerzők célja a függőség megelőzése terén végzett kutatások naprakész összefoglalása volt, a drogprevenció területén végzett tevékenység hatékonyságának értékelése, jó minőségű tanulmányok */high quality surveys/* (irodalmi áttekintések és meta-analízisek) segítségével.

A tanulmány foglalkozik mind a magatartás, mind a környezet változtatására irányuló beavatkozásokkal, az intézkedések hatékonyságával kapcsolatos következtetéseket a különböző szinterek (család, iskola, szabadidő-eltöltés, média, közösség, törvényhozás és szabályozás) és szerek (dohány, alkohol, kannabisz, egyéb illegális szerek) mentén mutatja be. A bemutatott következtetéseket a mögöttük rejlő bizonyíték

erőssége alapján osztályozták is. A kötet megállapításokat tartalmaz továbbá a nem-specifikus hatékonysággal, a prevenció beavatkozásainak negatív következményeivel, valamint a gazdasági hatékonysággal kapcsolatban is. Ezeket felül pedig a hatékony intézkedések */effective measures/* elméleti hátterét is bemutatja és értékeli.

http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_52272_EN_insights7.pdf ■

TDI adatok minőségi kritériumai

Nyolc ország javaslatára az EMCDDA szakemberei megkezdtek a Kezelési Igény Indikátor (TDI) adatainak minőségi szempontú értékelését. A szakemberek az adatok minőségének két irányból történő megközelítését javasolják:

1. Az adatgyűjtés folyamatának, lépéseinek értékelése.
2. Az adatok tudományos minőségének értékelése (megbízhatóság, validitás, konzisztencia).

A következő hónapokban megkezdődik az egyeztetés az EMCDDA TDI szakértői és a nemzeti drog fókuszpontok között a kulcsindikátor minőségbiztosítási rendszerének fejlesztésére irányulóan. ■

Drog és epidemiológia

A vérrel terjedő fertőző betegségek matematikai és statisztikai modellezése a nyilvánvaló epidemiológiai szempontok mellett értékes információt nyújthat az intravénás kábítószer-fogyasztás elterjedtségére vonatkozóan is.

További, a kezelési, a rendőrségi, a mortalitáshoz kapcsolódó vagy akár az átlagpopulációs felmérések eredményei, illetve ezek egységes, földrajzi alapon szerveződő (tér)informatikai hátterű feldolgozása (Geographic Information System, GIS) nemcsak a problémás kábítószer-fogyasztásra tett becsléseket javíthatja, hanem az egészségügyi ellátórendszer eltérés-térképét is felrajzolhatja.

A kábítószer-fogyasztással összefüggő fertőző betegségek matematikai modellezésére és epidemiológiai kapcsolatára létrehozott EMCDDA munkacsoport első vonatkozó tanulmánya az *AIDS* folyóirat legújabb számában olvasható (*AIDS 2008, 22, p. 1-10.*) ■